

De verloren zoon

Willem de Mérode

bron

Willem de Mérode, *De verloren zoon*. Uitgeversmaatschappij Holland, Amsterdam 1928

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mero001verl01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Het vertrek

DE paarden laten draven langs de straat,
Den rauwen praat van 't ruige volk te hooren,
De zwaarte schatten van het rijpend koren,
En 't vee betasten naar zijn waarde en staat,

Het spotten met den schommelenden gang
Der vrouwen; en het drentlen van een vrijster
Des avonds volgen, en, zijn zinnen bijster,
Haar tartend woord te honen met gezang,

Het is genoeg geweest, mijn jonge leven
Is weeld'rig als een paard in 't klaverveld,
Dat dartel aan den vanger durft weerstreven
En in galop den snellen toom ontsnelt.

Nu wijk ik uit om zelf mijn weg te zoeken,
Vader en moeder, 'k wil u geen verdriet,
't Geluk verfijnt, de nood zal mij verkloeken;
En 'k ben een man, als gij mij wederziet.

De stad

Hoe heerlijk is het doelloos dwalen
In vreemde stad, met vreemde liën,
En gretig naar zich toe te halen
Alles wat de oogen kostlijks zien.

Als op den hof het vichte ronken
Van 't vee den slaap kruidt van 't gezin,
Verlokt hier het begeerlijk pronken
Van aller vreugden aanbegin.

In stille steeg, op drukke pleinen,
Alom een lachen dat verwacht,
En rakelings en roekloos schijnen
Oogen langs mijn verlangend hart.

Ik hoef mijn handen niet te strekken,
Ze zijn gestreeld en vastgeklampt,
En als ik stug terug wil trekken,
Hoor ik een stem die om mij kampt.

'k Beloofde: nood zal mij verkloeken!
Ach, jeugd speelt graag met woorden groot,
Want wie ging voor zoo zoet verzoeken
Niet graag gewillig in den dood?

Overpeinzing

Ik zei: 't geluk zal mij verfijnen!
Nu weet ik, dat de weelde moordt.
Mijn oogen glanzen niet, maar kwijnen,
En al mijn krachten zijn verstoord.

Mijn hoofd verdoft een prikklend suizen.
Een pijn doorgluipt mij en verspet!
En dan is 't, of God al de sluizen
Van 't gloeiend bloed wijd open zet.

Ik waggel angstig langs de straten
En bloos bij ieders blik, en voel
Me opeens van God en mensch verlaten,
En zonder plicht en zonder doel.

En 's avonds, na onmatig drinken,
Als driest de roes woelt door mij heen,
Gaet langzaam alles mij ontzinken.
O, ik ben overal alleen!

En 'k weet, mijn ouders, diep gebogen,
Bidden voor mij; een rimpel trekt
Tusschen mijn broeders woedende oogen.
Maar God houdt zijn gelaat bedekt.

En hij peinst:

Toen ik nog thuis was, volgde ik 't ruischen
Van 't water door het eng ravijn
Om mij te lesschen en te kuischen
Na jacht met boog en javelijn.

Dan, trotsch op eerelijk gewonnen
Buit, en gezond- en zuiver moe,
Voelde ik mijn nauwelijks ontgonnen
Kracht stalen naar het leven toe.

Hoe sprong de hond woest naar mijn koppel
En snofte aan den gevulden tasch!
'k Leegde in één teug ten lesten droppel
Naar jachtrecht 't boordevolle glas. -

Nu, dronken door den glans van oogen
En jonge lippen, hoe ik vocht,
'k Beken, ik heb mijn ziel bedrogen!
O God, ik heb mijn buit gekocht!

En de bokaal die ik moet leêgen
Met mijns gelijken, die 'k veracht,
Smijt ik hun smaaklijk grijnzen tegen. -
Ik heb mijn liefde omgebracht!

En hij peinst:

Hoe kwellen mij herinneringen
Als helle kinderstemmen zingen
Van zalig thuis en eeuw'ge vreê.

Ik speelde met mijn broeder samen,
En door hoog opgeschoven ramen
Schertste mijn moeder met ons mee.

Vader stond met het volk te praten.
De werkmeid gilte als de kordate
Knecht haar al stoeiend vast omving.

Dan werd ik en mijn broer gevangen,
Om te gaan slapen.... o wat bange,
Wat bitterzoete herinnering.

Onze onrust en ons kleine zorgen
Werden aan moeders hart geborgen.
Ons schutte vaders sterke hand.

O zalig thuis, o zoete vrede,
God mijner kindschheid, neem mij mede
Naar mijn verlaten vaderland.

Gesprek van vader en moeder

Ik zie den jongen aldoor verder gaan.

Ik voel hem aldoor dichterbij ons komen.
Het leed is bijna van mij weggenomen.

En daaglijks word ik meer met rouw belaân.
Verscheurd waait onze naam door 't gansche land,
En overal wordt ons verdriet bemompeld.

Gij eet uw brood in bitterheid gedompeld.
Ik pik, een vogel, kruimpjes uit Gods hand.
Als wild ros rent hij op zijn tamheid toe,
Want zijn Bereider wordt niet afgestooten.

Wie telt de tranen, zoon, om u gevloten?
Waar vindt mijn ouderdom u weer, en hoe?

Hier! want als God hem rondom heeft besloten,
Keert Hij hem om, en brengt hem, stil en moe.

Hij zal belijden, aan mijn hart gesloten.

En in mijn armen weent hij, stil en moe.

De oudste zoon spreekt:

Kunt ge uw verdriet niet laten varen?
Ben ik niet bij u thuis gebleven?
Heb ik niet willig heel mijn leven
U laten reeglen en bestaren?

En nu ik 't erfgoed mag bestieren
Naar eigen wil en wet en orde,
Is 't volk door tucht geducht geworden,
En dubbel dragen land en dieren.

Wat weent gij om den dartlen vlinder,
En krimpt wanneer de vlam hem zengt!
O, waarom wijlt uw aandacht ginder,
Niet ziend wat hier mijn plicht u brengt?

- Wij luistren of zijn stem niet zinder',
Nu Gods roep zich met de onze mengt.

De oudste peinst:

O God, verlos mij van dit kruis!
Ik wil der burens spot niet dragen,
Hoe schamper durfden zij te vragen:
‘En wanneer komt uw broeder thuis?’

Dan dansen wij den zevensprong’,
Zoo schertsten zij; ‘t kan dan wat lijden,
Wat zal uw moeder zich verblijden?
En de oude man - hij wordt weer jong!

‘Zal hij u helpen met 't bestuur?’
Als kon mijn woede hen vernielen
Zag ik hen aan,... en zij vervielen. -
En 'k weende in den donkren schuur.

Ik open 's morgens, en ik sluit
De poorten voor het eerste nachten,
Ik laat hem als een schooier smachten.
En sluipt hij in, ik werp hem uit.

Hij zal met mij dezelfde lucht
Niet ademen. Mijn ouders sterven.
Hij hééft gekozen; láát hem zwerven.
Mijn haat bewaakt mijn grond geducht.

Hongerende

God, aan den nood der weelde ontkomen,
Temt Gij mijn leven door gebrek?
Waarom ontstelt Gij mij met droomen?
Hoe kunt Gij dringen tot vertrek?

'k Droom: avond is 't, de damp der spijzen
Waait mij verlokkelijk te gemoet.
De stapels warme brooden rijzen
Naast runderribbe, en wijn geurt zoet.

Ik strek mijn handen in een flauwte,
Die alles voor mijn blik vergrijst,
Wanneer mijn broeder met een nauw te
Bedwingen schimp de deur mij wijst!

'k Ontwaak! hoe kunt Gij van mij vragen,
Dat ik dit onheil tegen ga?
Liever dan deze smaad verdragen
Verkwijn ik door Uw ongena.

En toch, met vasten en met rouwen
Verdrijft Gij ook mijn laatsten waan.
God, om mijn ouders sterk vertrouwen
Op Uw ontferming, laat mij gaan!

En hij peinst:

Gaan? om mijn moeders leed te zien?
En of mijn vader ook vergrauwde?
Hoe hoor ik 't slissen van den oude.
Hoe strompelt zij nabij misschien.

O, en dit wreede! als 'k verslagen
Haar blikken mijd en voor mij staar,
Zijn luid gefluister hooren vragen:
Moeder! *wie* is het? is *hij* daar?

Hoe zouden zij mij kunnen kennen,
Die als mijn eigen schaduw zwerf!
Al trachtende aan den dood te ontrennen,
Die kringelt boven mijn bederf!

O God! geef hulp, ik geef mij over,
Ik zondigde.... en een geruisch
Viel in het roerelooze loover,
En hij stond op, en ging naar huis.

De vader

O bitterheid van slaap en wake:
 Altijd te staren naar zijn keer!
 En huiv'ren, dat hij niet zal naken,
 En koppig wachten, altijd weer!

Is dan mijn liefde niet bij machte
 Zóó sterk te wezen, en zóó wreed
 Dat 'k worstelend met zijn gedachten
 Zijn weerstand te overromplen weet?

O Heer!: van honger, nood en kwalen
 Sla zelve tusschen ons de brug,
 En laat hem in mijn armen dwalen,
 Neem *mij*, en geef mijn zoon terug.

De moeder

Ik voel zijn ziekten en zijn zonden;
Ik tuimelde mèt hem in 't slijk,
Want bloed blijft steeds met bloed verbonden.
Dies is mijn hart zijn open wijk!

Ik hunker niet, dat hij zal komen,
Ik wéét, wat hem verwijt en trekt.
Hij heeft mijn liefde meegenomen,
Zijn hart wordt door mijn hart gewekt.

Zoo waar de wereld elken morgen
Uit dauw en duister wordt onthuld,
Weet ik, dat God voor hem zal zorgen
En hem ontheft van dood en schuld.

Ik blijf geduldig op hem wachten,
En troost mijn lang verlangend hart:
Hij komt, en geen zal hem verachten
Nu hem de smart plaagt onzer smart.

Terugtocht

De heide was zóó donker en zóó vocht,
Of ik mijn doolpad door een zee moest banen.
Het weerlicht toonde spottend honderd lanen,
Maar nergens was het wielspoor dat ik zocht.

Ik klom de ronding òp, en viel de bocht
Der heuvels afwaarts, en zonk in lianen
En doornen, die me omsloten, en tot tranen
Verwonden en lag machtloos overmocht.

Het donderde en de bleeke bliksems schonden
De duisternis, en raadselachtig stonden
De hoogten in een rafeling van licht.

En over mij bewogen hemels rondon,
En eindelijk heeft de morgen mij gevonden
En *ik* hervond den glans van Gods gezicht.

Bij huis

Het zuigend zand belet mijn spoed,
En teistert mijn ontvelde voeten.
O rouwe! en iedren stap te moeten
Betalen met mijn bloed!

Ontluisterd, en onteerd, berooid,
Uitwasemend bederf en schande,
Lig 'k voor uw deur in 't zonnebranden,
Een gistig kreng, met walg vergooïd.

Ik hoor gestommel en geruisch,
Wat ik niet wilde, en immer hoopte:
O vader.... moeder.... een gedoopte
Met tranen, neem mij in uw huis.

Vaders gebed

Ik bad: Heer, laat uw dienstknecht gaan,
Als Gij mijn zoon hebt weergegeven;
Maar nu 'k hem zóó berooid zie staan,
Smeek ik: och, laat mij voor hem leven!

Een boom, vermolmd van ouderdom,
Kan amper vrucht, schraal schaduw geven;
Maar de arme is alles welkom!
Ik smeeek: och laat mij voor hem leven!

Misschien draag 'k nog een gave tak,
Om hem een goeden stut te geven.
Dat hij hem zag, dat hij hem brak!
Ik smeeek: och, laat mij voor hem leven!

Tot vader en moeder

'k Begeer geen broedergoed, ik kom niet nogmaals erven.
Mijn honger watertandt niet naar zijn lekkernij.
Vader, 'k hoopte u te zien; moeder, bij u te sterven,
God heeft 't mij toebedeeld, nu laat mij 't leven vrij.

Nog is mij tijd gegund tot rouwend overpeizen.
Dan haalt de Heer mij thuis; ik ben vertrekkens reê.
O moeder, zult gij niet een eindweegs met mij reizen?
‘Mijn kind, ik ga tot aan de poort des hemels mee’.

De oudste peinst

Ik zag 't van ver: het huis was licht,
De dorschvloer dreunde van 't alarm.
En 'k stond voor 't raam, met wit gezicht
Hing hij zoo moede in moeders arm.

Ik heb verloren, en hij wint.
Al werkend was ik vaders knecht.
Vluchtend en keerend bleef hij kind,
En 't liefste blijkt hem weggelegd.

Zijn gaan ten disch was smartelijk.
Hij nam niet van het kostlijk maal,
En zat, zoo somber en zoo vaal,
In 't pronkkleed voor de buurt te kijk.

Maar vaders gouden keten hing
Zoo schoon te glanzen op zijn borst,
En aan zijn hand schoot vuur de ring,
Die moeder mij niet geven dorst.

Vergramd ben ik in huis gegaan,
En van mijn recht en macht bewust,
Heb ik mijn levensdaad gedaan:
Ik heb de lampen uitgeblusht.

Peinzende en ziek

Ik hoopte, zonder hoop: te leven!
O nieuw begin.... maar God sprak: sterf!
Dies heb ik mij den Heer gegeven
In hope, dat 'k den hemel erf!

Hoe moeilijk valt mij het ontsijgen
Aan ziekte en leed, zoo lang vertrouwd.
Ik worstel op en voel mij zijgen.
Mijn vleuglen zijn te zwaar bedauwd.

En toch verwijdren zich de kimmen
Al vlugger, verder, naar beneên.
Sneller en heller mag ik klimmen,
O! en ik ben niet meer alleen!

Het is of sterke handen beuren
Mij tot een heilgenot zóó diep,
Dat de overstelpde zinnen scheuren:
Ik zie den Heere, die mij riep!

Stil - eerst moet ik nog zijn ontreten
Aan ouderliefde en oudernood!
Wat valt gij moeizaam te vergeten
O leven, liefde, lijden, dood!

En hij peinst:

Mijn handen werden wit als 't linnen
Waarop hun broze moeheid rust,
Dank, God, die eindelijk der zinnen
Laatste oplaai zachtken hebt gebluscht.

Nu ben ik stil en wit van binnen
En van de wereld onbewust.
Ik kan alleen nog U beminnen;
Ik heb het leven afgekust.

Ik weet: het zal niet lang meer duren,
Dan bedden mij de ontroerde bureu
Op steels gereedgelegde plank.

Voor moeders zoen en teedere armen,
Voor vaders grondeloos erbarmen,
Ik dank, God! voor Uw liefde! ik dank!

De moeder

O kind, dat hebt gezworven
Zoo ver, om liefde en lust,
En thuisbracht een bedorven
Hart, hunkerend naar rust,

Hier zullen ziekte en zorgen
U plegen, nu, vereend
Met Godes wil, gebòrgen,
Ge in moeders handen weent.

Wees stil, zij zal behoeden
Uw laatste blikken teêr,
En sluit Uw oogen moede,
En snikt: sterf tot den Heer!

Zij glimlacht mild en bloode
Tot elk die haar bekloeg,
En zegt: hij gaat te Gode!
Is dat geen troost genoeg?

EINDE